

Nevihta.

Bilo je „tisti čas, ko je šla pšenica v klas“ — nè, nè, zmotil sem se, pozneje je bilo, kajpada, precej pozneje, takrat ko so po nekodi vže žito želi. Ej, ljubi moji, lepo je bilo tedaj povsodi, kamor se je človek ganil! V gozdu so vže zorele jagode, ptiči pa peli, kot bi jim šlo za stavo, na vrtu so bile črešnje-črнице skoraj vže zrele — da bi človek le mogel do njih! — in drugo sadje je tudi obetalo lepih sadov, čeprav še le kasneje, na travniku pa je cvetelo mej visoko travo cvetic, kolikor in kakeršnih si je kdo pozelel: rdečih, modrih in belih. A na polji je lahen vetrec pripogibal težko klasovje, da se ti je zdelo, kakor da se ti klanja in te pozdravlja. Dobro jo je pogodil narodni pesnik, ki trdi:

„Kak' lušno je po let',
Začenja rž cvetet';
Po njivah se ziblje to klasje rmeno,
Pšenično, ovseno in tudi rženo . . .“

In potem nikdar mraz, skoro vedno krasno vreme, in pa dan tako dolg — saj „o svetem Vidi se po dnevi in po noči vidi“ — ali ni res poletje lep čas? Jeli dà? Ej, lep, lep!

Jaz tudi menim, dà, in Potočinov Jožek je bil prav take misli, Saj se mu je pa tudi dobro godilo! Lepó vas prosim, kako bi se mu neki nè? Domá so bili dokaj premožni, da Jožek ni bil nikoli ne lačen ne raztrgan, in pa čisto nobene skrbi ni imel. V šolo še ni hodil, drugega težavnega dela mu pa tudi še niso nalagali. Samó sestrico Tinico je moral včasih voziti na vozičku okrog hiše. Vender sedaj ob žetvi, o „velikem delu,“ skoro ni utegnil varovati Tinice; najboljše bi se mu bilo zdelo, da bi vedno spala. I, pa se mu je res nabralo veliko opravkov! Le pomislite: žetev pred durmi, a Jožek še kozôlea ni imel. Zató se je bilo treba sedaj pošteno upirati. To je bila še sreča zanj, da mu je Metka — no, v petem letu je bila, nekaj je vže storila — tako zvesto pomagala. Težko, ali ščasoma sta vender-le naredila lasten kozolček tam konec hiše, kamor se solnce najtopleje upira. Vidíte, da sta bila vže modra, da-si še mlada! Tjà se postavi kozolec, kjer se žito prej posuši.

„Po polji sapica pihljá,
Da zrelo žito se zibljá;
Dekliči srpe sučejo
In sladke pesni pojejo.“

Tako pôje stara pesen, in tako je bilo tudi pri Potočinovih. Najete in domače žanjice so podirale pšenico, da je bilo kaj. Za njimi pa sta hodila Jožek in Metka ter pobirala klasje. Tega menda ni treba posebej praviti, da so bili Jožkovi snopki vedno polovico večji, kakor Metkini. Kako je pa tudi skakal po razorih in se sklanjal! Vender resnico vam povem, saj tako je jedino prav, da-si se bode morda Jožek kaj hudoval: bolj skrivaj je izpulil tudi kak klasek iz snopov, katere so bile nažele žanjice. No, pošteno sicer ni ravnal, toda velike škode pa tudi ni delal, in izvestno bi ga oče ne bil karal, da ga je tudi videl, saj mu je bilo znano, da potrebuje Jožek za puto „čopo“ več žita, kakor Metka za svojo piško.

Tri je bila ura, ali kaj, ko so se začeli vzdigovati izza gorâ težki oblaki. Poprej so, dejal bi, leno ležali na gorskih vrhovih, in solnce jih je lepo obsevalo, da so bili videti kakor bliščee se nov sneg. Ali sedaj jih je gnal veter čedalje višje ter mimogredé tu ali tam odtrgal oblake, da je plesal po še jasnem nebu, kakor jagnje pred čredo na zelenem travniku. Kmalu so zakrili vedno novo prihajajoči oblaki do malega pol neba, in solnce je le še tam pogledalo na zemljo, kjer so se raztrgali. Vihar je bil silnejši in silnejši, temnilo se je. Lastavice so plaho čivkajoč zelo nizko letale, kakor vselej pred hudo uro, ter pridno lovile mrčese, zakaj slutile so, da pozneje precej časa ne bodo mogle prinesiti mladim. niti najmanjše mušice. Muhe in komarji so bili neznansko nadležni, soparica neznosna.

Oče Potočin je prihitel z vozom, da naloži in spravi pod streho našeto žito.

„Žanjice, snope urno na kupe!“ klical jim je; „tako čudno se naklada tam za gorami, da bi se utegnili pridrviti prav huda nevihta.“

Tedaj se je zablistalo ondù ob zadnji gori, kmalu potem pa se je čulo votlo in zategnjeno: „gro—o—ó—ò—ó.“ Ni bilo dolgo, pa se je zasvetilo drugodi. Trenotek potem je švignila ognjena kača ravno nad Potočinovo njivo, vmes pa zmiraj tisti strašni, vedno močnejši: „grò—òò—ó.“ V vaškem zvoniku je zapel zvon: zvonilo je „megli.“

Jožek in Metka sta nehala pobirati klasje in tesno jima je bilo. Plašno sta gledala k višku, češ, kaj neki bode. Ko pa nagloma prav močno trešči, jame Metka jokati.

„Cilika, spravi, spravi otroka domóv,“ velel je oče starejši hčeri. Ta je hitro ubogala, vzela Metko v naročje, Jožka pa prijala za roko, in odrinili so. Vender tekli niso, da-si so padale vže debele kaplje, zakaj kadar grmi in treska, ni varno dirjati, lahko trešči tjakaj.

Domá jo je mahnil Jožek naravnost k svojemu kozolcu ter zložil žito vanj; tudi Metka je prišla za njim ter dela svoje snopke na drugi konec kozolca. Ko je pa jel dež liti in ga je veter zanašal pod kap, kjer sta bila Jožek in Metka, smuknila sta jo rada v hišo. Potočin je tačas tudi vže zategnil snopje na suho, žanjice so takisto vže ušle nalivu, vse se je zbiralo v sobi, da tu prevedré. Pa je bilo zares potrebno vedriti, zakaj vreme je bilo čedalje hujše. Vihar je strašno divjal ter krivil in pripogibal drevje in žito. Treskalo je pa kar nepretrgoma. Šipe v oknih so tožno žvenketale, krožniki v skledniku so oživali ter se tako tesno pritiskali drug k drugu, da bi si bili malone robove odbili. In da ste videli Potočinovega psička „stražo,“ kako je bil miren! A drugače je vže zalajal, če je šel kdo tudi še petdeset korakov od hiše. Še celó nikdar ugnana mačka je iskala zavetja pod stolom, češ, semkaj pride najnazadnje, če kaj pride. Res je, res, kadar Bog kaže svojo moč, boji in trese se vse.

In vse se vije, vse trepeče,
Boji vse šibe se grozeče.“ (Gregorčič.)

„Da bi nas Bog vsaj toče obvaroval, a tako sumljivo vrišči po oblakih,“ zdihoval je oče Potočin, njegova mati, stara Potočinka, pa je postavila na mizo sv. razpelo, prinesla blagoslovljeno svečo ter jela čitati v starinskem molitveniku

molitve ob hudi uri. Jožek je pokleknil tik babice ob oglu mize na tla, Metka pa se je oklenila Cilikinega kolena, ki je pestovala in tešila malo Tinico. Mati pa je ravnokar prišla izpred ognjišča, kjer je bila zanetila blagoslovljeni ogenj, ter je sedaj začela moliti z drugimi vred.

„Ne jokati! ali čuješ, kako se Bogek krega?“ govorila je Cilika Tinici. A ta se je bala treskanja ter jokala dalje.

„Poglej lučiko,“ in pokazala ji je svečo, „vidiš lučiko?“ Pa se je zagledala Tinica v gorečo svečo; kar utihnila je ter stegovala ročice proti luči.

Zunaj pa se je prav takrat zablistalo, da je vid jemalo, zagrmelo pa kot bi se podiral svet, precej potem pa so jela padati redka zrna toče, debele kot orehi. Strašno je rožljalo po strehi, kakor bi kdo kamenje lučal. Za njimi pa se je vsula mej dežjem drobnejša, a gostejša. Plaho so zrli Potočinovi skozi okno, sklepali in vili roke ter še prisrčneje molili, prav kakor poje pesnik :

„Zanesi nam, zanesi, Bog,
Otmì nas rev, otmi nadlog!
Oh, saj te kličemo očeta,
Čuj prošnjo siromaka — kmeta,
Sprejmi naš jok in vzdih in stok,
Ne vniči žaljev pridnih rok!“ (Gregorčič.)

In dobrotni Bog, kateri je čul iskrene prošnje, velel je toči, naj neha. Pa je nehala. Močen veter je potegnil, dež se je vлил v curkih, ledena zrna pa niso več padala na zemljo.

„Hvala Bogu, hvala Bogu!“ oddihovali so si Potočinovi drug za drugim. „Da le ni bilo same suhe toče, da je le dež vmes, precej je boljše.“ In še so milili, da bi se popolnoma spreletelo.

Pol ure kasneje pa je bilo po nevihti. Oj, tako prijazno je zopet posijalo solnce in naredilo na hudournih oblakih, ki so se gnali čez hribe v druge kraje, dvojno mavrico. Tam v gredici so se lesketale na „gosposki travici“ deževne kapljice kakor biseri. A zdelo se ti je, da travica joka, zakaj silni veter jo je nagnil, in marsikatero stebelce je bilo zlomljeno. Tudi vrtnica je imela solzne oči, zakaj veliko kapljic se je ujelo na njenem perji; toda njene solze niso bile solze žalosti, marveč solze razposajene veselosti, saj ji nevihta ni čisto nič škodovala. Bila je podobna porednemu dečku, ki je baš utekel palici ter se sedaj ošabno smeje, da mu kar solzé v oči silijo.

Potočin je brž šel ogledovat, koliko škode je na polji. „Tisočera hvala Bogu!“ govoril je hvaležno, „da le hujšega ni bilo! Za jedno seme zrnja je pač izbila toča, toda kaj bi bilo, da je šel ves kruhek po vodi?“

Tudi Jožek in Metka sta jo hitro zavila konec hiše k svojemu kozolcu, ni li kaj kvare. No, pa je bilo dobro, da jima je to na misel prišlo. Vihar je namreč kozolček nagnil, snopke pa pometal pod kap v lužo.

„Oh, škoda, škoda!“ vskliknila sta oba hkrati in začela popravljati. Samó zaradi snopkov bi jima bilo kmalu prišlo nekaj navskriž, ker so bili vsi umazani in razmršeni, da nista lahko spoznala vsak svojih. Pa Metka je našla prav tedaj v travi debelo točo, ki jo je popolnoma premotila. Pozabila je kozolec in žito ter se igrala s točo.

„Jožek, vidiš, kako lepo krogeljico imam? Jej, jej, kako je mrzla!“ Klicala je bratcu, ki je tudi jel iskati točo. Potem pa sta se igrala ž njo, kakor z drugimi igračkami, prav nič nista pomislila, koliko lahko škoduje tako ledeno zrnje ubogemu kmetu. Še hudo jima je bilo, ko se jima je stajala druga za drugo v gorkih ročicah! Na mah pa vrže Metka vso točo iz rok ter vsa v skrbeh pravi bratcu:

„Kje je neki moja piška? Oj ubožica, menda je vender ni ubila toča, ali jo veter odnesel?“

„Pa res, moje „čope“ tudi ni nikjer,“ odgovoril ji je Jožek, in zbežala sta okrog hiše ter iskala svoji ljubljenci. Metki se je vže na jok nabiralo, ker dolgo nista nič našla. Kar se pripodi od drvarnice več kokošij, trgajoč se za črvička, mej njimi je bila tudi Metkina piška.

„Poglej, tvoja je vže tukaj,“ dejal je Jožek sestrici, „kam se je neki izgubila moja?“ Toda sedaj ni bilo več časa, ubijati si glavo s tem vprašanjem, zakaj očetov klic: „Jožek, Metka, pojdiva pobirat črešnje!“ dal mu je čisto novih mislij. Saj „čopo“ bode še desetkrat lahko poiskal.

„Jej, črešnje, črešnje!“ razveselila sta se oba, stekla, kar so ju noge nesle, ter potem zadovoljno zobala ukusne črešnje, katere je bila toča sklatila. Tako so jima ugajale, da sta skoro želela, naj bi šla vsak dan toča. Ej, kaj sta se sedaj menila, če bi bilo drugodi še toliko škode: črešnje so tako sladke! Jožku je bila pa toča ljuba tudi zato, ker mu ni bilo treba Tinice varovati, saj so bili drugi doma. Otroci pač hitro pozabljajo nesreče: sedaj jokajo in mislijo, da jim je Bog ve kako hudo, če jih pa premoti kaj drugega, brž jih je sam smeh! Prav kakor vreme: sredi popóludneva je hudo, kot bi se bližal sodnji dan, proti večeru se pa solnce vže tako zadovoljno smeji, da se le čudiš. Nevihte se vse boji, čemer-nega otroka pa tudi nima nihče rad. Zato vam pravim, dragi moji: prosite Boga, da nas vselej obvaruje hude ure ter dodeli srečnih dnij, dnij radosti in poštenega smeha. Jeli, da obljubite? — Obetamo. — No, potem pa vže bode!

Kajtimar.

Prosim!

Ko umrjem, mi privedíte
Vi vnučeca na grôbec moj,
Z nedolžnostjo zvestó molíte
Za duše moje tam pokòj!

Povédite mu, da počíva
Zdaj bábica pod hribeem tém,
Da kamen težki njo pokriva,
Ki je izginila očém.

Ki je Bogá, ljudi ljubíla,
Kateri dom je naš bil drag,
Ki domovincem je povíla
Vijólie kito v mili znak.

Ki srčne čute je bogate
Gojila detei nežnih let,
A ki je vnuke svoje zlate
Ljubila nad ves drugi svet.

Zatorej prosim, privedíte
Vi vnučeca na grôbec moj,
Z nedolžnostjo zvestó molíte
Za duše moje tam pokòj!

Luijza Pesjakova.

